

Pohjoisen Keski-Suomen Järjestökysely 2024

Haasteet ja tulevaisuuden näkymät

LEADER
Viisari

MAASEUDUN
SIVISTYSLIITTO

Kestävän kehityksen
sertifioitu oppilaitos

Euroopan unionin
osarahoittama

24.2.2025

Satu Hiuspää-Hiltunen
Projektikoordinaattori, TULKAA-
hanke
+358 40 635 0201
satu.hiuspaa-hiltunen@msl.fi
Maaseudun Sivistysliitto
Virastotie 2, 43100 Saarijärvi

Sisällys

1. Taustatiedot
2. Kyselyn toteutus
3. Taloudellinen kestävyys ja haasteet
4. Vapaaehtoistyön resurssit ja vaihtelut
5. Onnistuneet tapahtumat ja yhteistyökäytännöt
6. Kunnan ja yhdistysten välinen yhteistyö
7. Yhdistysten välinen yhteistyö
8. Jäsenmäärän kehitys ja toimitilat
9. Varainhankinta ja talouden perusta
10. Yhteenvedo ja suositukset
11. Yhteystiedot

1. Taustatiedot

Pohjoisen Keski-Suomen Järjestökysely 2024 on Maaseudun Sivistysliiton TULKAA-hankkeen toteuttama selvitys, joka kartoitti alueen järjestöjen ja yhteisöjen nykytilaa, haasteita ja kehitystarpeita. Kysely suunnattiin yhdistys- ja järjestöaktiiveille, hallituksen jäsenille, palkatuille työntekijöille sekä vapaaehtoisille.

Kyselyn avulla pyrittiin saamaan kokonaisvaltainen kuva järjestötoiminnan tilanteesta erityisesti Leader Viisarin alueella.

Tuloksia hyödynnetään paikallisen yhdistystoiminnan kehittämisessä sekä uusien tukimuotojen ja toimintatapojen suunnittelussa. Kyselyyn vastaaminen oli luottamuksellista.

Syksyllä 2025 toteutetaan samansisältöinen seurantakysely, jonka tarkoituksena on arvioida toteutettujen toimien vaikutuksia ja selvittää järjestötoiminnan tulevaisuuden näkymiä.

2. Kyselyn toteutus

Kysely toteutettiin verkossa Webropolin kautta. Pohjoisen Keski-Suomen tilaisuuksissa oli mahdollista vastata myös paperiversioon, mutta yhtään vastausta ei saatu tätä kautta.

Kyselyn linkkiä jaettiin monikanavaisesti eri toimijoiden, kuten Keski-Suomen kylät ry:n, pohjoisen Keski-Suomen kuntien ja järjestöverkoston kautta. Lisäksi vastauspyyntö lähetettiin sähköpostitse alueen yhdistyksille ja järjestöille sekä jaettiin sosiaalisessa mediassa.

Kyselyyn saatiin yhteensä 19 vastausta, ja johonkin kysymykseen vastasi 18 henkilöä. Kysely avattiin 325 kertaa, ja vastaaminen aloitettiin 24 kertaa. Vastausaika oli 1.10.–30.11.2024.

4

3. Taloudellinen kestävyys ja haasteet

- Yhdistykset hallinnoivat talouttaan vastuullisesti, eikä yksikään vastaajista ilmoittanut toimivansa alijäämäisesti
- Suurin osa yhdistyksistä toimii niukalla ja rajoitetulla budjetilla. Vapaaehtoiset käyttävät toimintaan omia varojaan.
- Vain viidennes yhdistyksistä ilmoittaa omaavansa taloudellista liikkumavaraa investointeihin, mikä viittaa siihen, että esim. tilojen kunnostaminen voi jäädä toteuttamatta rahoituksen puutteen vuoksi.
- Yhdistysten koko vaikuttaa talouden vakauteen: pienillä yhdistyksillä matala kulurakenne voi pitää talouden tasapainossa, kun taas suuremmat yhdistykset voivat tukeutua jäsenmaksuihin ja muihin tuloihin.

5

👉 Yhdistysten taloudellinen tilanne on vakaa, mikä heijastaa niiden sopeutumiskykyä ja tarkkaa taloudenpitoa. Taloudellinen resilienssi perustuu kustannustehokkaaseen budjetointiin ja varainhallintaan, ja pienemmät toimijat säilyttävät vakautensa matalalla kulurakenteella. Niukka budjetti voi rajoittaa kehittämismahdollisuuksia ja uusien toimintamallien kokeilua.

4. Vapaaehtoistyön resurssit ja vaihtelut

Vapaaehtoisten määrä vaihtelee suuresti: joillakin yhdistyksillä on vain muutama aktiivinen vapaaehtoinen, kun taas toisilla heitä on huomattavasti enemmän. Suuri hajonta viittaa siihen, että yhdistysten resurssit ja toimintamallit ovat hyvin erilaisia, mikä tulee huomioida suunniteltaessa tukitoimia tai koulutuksia. Useimmilla vastaajayhdistyksillä aktiivisten vapaaehtoisten määrä on noin 20 henkilöä.

Yhdistysten suurimmat tuen ja koulutuksen tarpeet

- Verkostoituminen muiden yhdistysten kanssa (55,6 %)
- Viestinnän ja markkinoinnin kehittäminen (55,6 %)
- Jäsenhankinta (55,6 %)
- Vapaaehtoisten rekrytointi (50,0 %)
- Rahoituksen hakeminen ja varainhankinta (44,4 %)
- Tapahtumien järjestäminen (44,4 %)
- Yhteistyön kehittäminen kunnan kanssa (33,3 %)

👉 Yhdistykset kokevat tarpeelliseksi kehittää yhteyksiään muihin toimijoihin, parantaa näkyvyyttään ja vahvistaa jäsen- ja vapaaehtoishankintaansa. Myös rahoituksen ja varainhankinnan kysymykset mainitaan, mikä liittyy yleisesti järjestötoiminnan taloudellisiin realiteetteihin ja haasteisiin ymmärtää rahoitusjargonia sekä hakuprosessia.

5. Onnistuneet tapahtumat ja yhteistyökäytännöt

- Vastaajat nostivat esiin useita esimerkkejä onnistuneista tapahtumista, kuten hartausillat, vanhustenviikon ohjelmat, koulu- ja kirjastoyhteistyö sekä erilaiset hyvinvointi- ja kulttuuritapahtumat.
- Paikallinen yhteistyö esimerkiksi kunnan, koulujen, yritysten ja seurakuntien kanssa mahdollistaa resurssien tehokkaamman käytön ja laajemman osallistumisen.
- Markkinoinnin kehittäminen nousi esiin joissakin tapahtumissa kehityskohteena.

👉 Vastaajat korostavat tapahtumatuotannon yhteisöllistä merkitystä ja sen vaikutuksia hyvinvointiin. Onnistuneet tapahtumat heijastavat kohderyhmälähtöistä suunnittelua. Paikallinen yhteistyö eri toimijoiden kanssa tehostaa resurssien käyttöä ja tukee kestävästä tapahtumakulttuurista. Markkinoinnin kehittämistarpeet viittaavat kohdennetumpaan viestintään, jossa huomioidaan yleisösegmenttien tavoitettavuus ja sitouttaminen.

MAASEUDUN
SIVISTYSLIITTO

Kestävän kehityksen
sertifioitu oppilaitos

6. Kunnan ja yhdistysten välinen yhteistyö

- Kunnalta toivotaan parempaa ymmärrystä ja tietoa yhdistysten toiminnasta.
- Useampi vastaaja tuo esiin tarpeen vahvistaa yhteistyötä, vaikka osa kokee jo olemassa olevan yhteistyön kunnan kanssa hyvin toimivaksi.
- Tilakysymykset ovat merkittävä yhteistyön aihe – moni yhdistys toivoo maksuttomia tai edullisia tiloja, kuten keittiön käyttämismahdollisuutta.
- Yhteinen tapahtumakalenteri ja ennakointi nousivat esiin tarpeellisina yhteistyön työkaluina, jotta päällekkäisyyksiä voidaan välttää.
- Säännöllisiä tapaamisia sekä tasa-arvoista kohtelua kuntien ja yhdistysten sekä koko pohjoisen Keski-Suomen välille toivotaan lisää.
- Lähes joka toinen vastaaja ei tiennyt, onko kunnassa järjestöyhteys henkilöä.

8

👉 Yhdistysten ja kuntien yhteistyö toimii erityisesti tapahtumien osalta, mutta viestinnän ja vuorovaikutuksen kehittämiseksi on tarvetta. Monet yhdistykset kaipaavat kunnalta enemmän ymmärrystä ja tukea, erityisesti edullisten tai maksuttomien tilojen saatavuuden osalta. Yhteinen tapahtumakalenteri ja ennakoiva suunnittelu voisivat ehkäistä päällekkäisyyksiä ja parantaa resurssien hyödyntämistä. Yhteiset foorumit tai järjestökoordinaattorin rooli voisivat vahvistaa yhteistyötä ja tiedonkulkua.

7. Yhdistysten välinen yhteistyö

- Tapahtumat ovat yleisin yhteistyömuoto eri yhdistysten välillä, mutta yhteistyön laajuus vaihtelee: paljon tai kohtalaisesti yhteistyötä tekeviä on 53 %, kun taas 47 % tekee yhteistyötä vähän tai ei ollenkaan.
  - Tiedotus ja markkinointi tapahtuu pääosin yhdistysten omilla kanavilla, ja yhteistyö tässä asiassa on vähäistä.
  - Kehittämishankkeissa ja koulutuksissa yhteistyötä tehdään jonkin verran, mutta tässä olisi potentiaalia laajentaa toimintaa.
  - Varainhankinta on harvoin yhteistyön kohteena, vaikka monet yhdistykset kamppailevat samojen rahoitushaasteiden kanssa.
- 9
- 👉 Vaikka yhdistykset tekevät yhteistyötä tapahtumien järjestämisessä, muita mahdollisuuksia, kuten yhteisiä varainhankintakeinoja, vaikuttamista tai viestintäyhteistyötä, ei ole vielä hyödynnetty laajasti.

MAASEUDUN
SIVISTYSLIITTO

Kestävän kehityksen
sertifioitu oppilaitos

8. Jäsenmäärän kehitys ja toimitilat

- 58 % arvioi jäsenmääränsä vähenevän kahden seuraavan vuoden aikana, mikä kertoo yhdistystoiminnan jatkuvuuden huolesta. 55 %:lla jäsenmäärä on pysynyt ennallaan viime vuosina.
- Vain 16 % uskoo jäsenmäärän kasvavan tulevina vuosina, mikä on sama osuus kuin niiden yhdistysten, joissa jäsenmäärä on lisääntynyt viime vuosina.
- 53 % yhdistyksistä ei omista pysyviä toimitiloja, mikä voi vaikeuttaa toimintaa ja rajoittaa tapaamisten järjestämistä.
- Useat yhdistykset hyödyntävät kunnan tarjoamia tiloja tai kokoontuvat yksityistiloissa, mutta tilojen koko, saavutettavuus ja varustelutaso vaihtelevat.

10

👉 Jäsenmäärän väheneminen on huolenaihe, ja toimitilojen puute voi vaikuttaa yhdistysten aktiivisuuteen. Yhteisten toimitilojen kehittäminen ja saavutettavuus voisi tarjota ratkaisun erityisesti pienille yhdistyksille.

9. Varainhankinta ja talouden perusta

- Rahoituksen ja varainhankinnan kysymykset ovat ajankohtaisia, mutta eivät suurin yhdistysten huolenaihe.
- Yhdistysten talous koostuu useista pienistä puroista, jotka yhdessä muodostavat toiminnan rahoituspohjan.
- Toimintaympäristö on taloudellisesti tiukka, ja 44 % vastaajayhdistyksistä kokee tarvitsevansa koulutusta varainhankinnasta.
- Pääasialliset rahoituslähteet ovat jäsenmaksut (84 %) ja oma varainhankinta (68 %).
- Kunnan järjestöavustukset (32 %) ja niiden myöntämät muut kohdeavustukset (11 %) auttavat vastaajayhdistyksiä.
- Osallistumis- ja harrastusmaksut (37 %), sponsorit (21 %) sekä lahjoitukset (42 %) ovat tärkeitä tulonlähteitä, mutta niiden lisäksi taloutta täydentävät mm. liiton¹¹ tai aluejärjestön tuki, kahviraha, erilainen palveluntuotanto sekä kesätyöntekijöiden tuet.

👉 Yhdistykset toimivat pääosin omavaraisesti, mutta kaipaavat tukea ja koulutusta varainhankinnan kehittämiseen. Lahjoitukset ja osallistumismaksut täydentävät yhdistysten taloutta. Ulkopuolinen rahoitus, kuten kunnan avustukset ja sponsorit, on moninaista ja sirpaleista.

10. Yhteenveto ja suositukset

1. Talouden sopeutumiskyky on vahvaa, vaikkakin sirpaleista, mutta kehittämisvarat puuttuvat ja taloudellinen huoli tulevaisuudesta häilyy taustalla → koulutusta varainhankinnasta ja rahoituksen hausta tarvitaan ja odotetaan.
2. Jäsenmäärän väheneminen herättää huolta, ja usko uusien toimijoiden mukaan tuloon on heikko → tarvitaan panostusta uusien jäsenten ja vapaaehtoisten hankintaan.
3. Yhteistyö kuntien ja yhdistysten välillä on tärkeää → säännöllisiä tapaamisia ja viestinnän kehittämistä kaivataan vahvasti.
4. Tilakysymykset ovat keskeinen asia → kunnan ja yhdistysten yhteistilojen kehittäminen voisi helpottaa vapaaehtoisten toimintaa ja hyvinvointia. Yhdistykset toivovat tukea tilahaasteisiin.
5. Yhdistysten yhteistyötä tulisi laajentaa myös viestinnän ja varainhankinnan saralle, eikä keskittyä pelkästään tapahtumiin → tarve yhteiselle (rajoja ylittävälle) viestintäkanavalle tai verkostolle, jossa yhdistykset jakavat tietoa, resursseja ja rahoitusmahdollisuuksia.

Pohjoisen Keski-Suomen Järjestökysely 2024
TULKAA Tulevaisuuden Kansalaistoimintaa -hanke

Satu Hiuspää-Hiltunen
Projektikoordinaattori, TULKAA-hanke
+358 40 635 0201
satu.hiuspaa-hiltunen@msl.fi
Maaseudun Sivistysliitto
Saarijärvi

